

← احکام الهی ← تعین زندگی سالم و شوی
← تا بین سعادت و آرزوی

← آیات و احادیث مرتباً با احکام الهی

← احکامی احکام الهی توسط پیامبران

← آیات احکام ← شراب + قمار + زنا +

← دستورات الهی « حکمت خاص » دارد
فرهنگ عارفانه

← احکام اسلامی در عصر
ورزش و بازی
اقتصاد

← اشاره به بهار و فصلی است فرهنگ جوامع به

← علم به سبب تدریس به منظور فرهنگ اسلام

← تقویت حدیث به سلامت و شادمانی

احکام الهی در زندگی امروز

درس نهم

قرآن کریم، رمز سعادت و رستگاری ما را تزکیه نفس دانسته و می فرماید:

« قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا » + « قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ »

به یقین هر کس خود را تزکیه کرد، رستگار شد. ۲

تزکیه نفس زمانی اتفاق می افتد که نفس ما از آلودگی ها پاک شود. این کار با توبه از گناهان آغاز می شود؛ اما برای تداوم پاک ماندن جان و دل انسان، می بایست علاوه بر توبه به دستوراتی که خداوند فرمان داده است عمل نمود. دستورات اخلاقی، عبادی و... در این درس به یکی از مهم ترین این دستورات، یعنی احکام می پردازیم.

حکمت ۲

احکام و قوانین دین اسلام، علاوه بر اینکه زندگی سالم در دنیا را تضمین می کند، سعادت و نیک بختی اخروی و ابدی را نیز تأمین می نماید. بنابراین، نمی توان بایدها و نبایدهای دینی و الهی را با قوانین بشری که اهداف محدود و کوچکی دارند، مقایسه کرد و مثلاً گفت که چرا خداوند برای فلان گناه چنین مجازاتی قرار داده است؛ چرا که خداوند می داند آن گناه مانعی بزرگ بر سر راه سعادت و نعمت های ابدی است؛ نعمت هایی که خداوند بخشی از آن را در قرآن کریم به ما معرفی کرده و مراتبی از آن هم که اخروی است؛ در این دنیا قابل توصیف نیست. **آیه ۱۷ سوره سجده:**

«هیچ کس نمی داند چه پاداش هایی که مایه روشنایی چشم هاست برای آنها نهفته شده؛ این پاداش کارهایی است که انجام می دادند.»^۱

در همین مورد، خداوند به پیامبر ﷺ می فرماید: **حدیث:**

«برای بندگان نیکوکارم چیزهایی ذخیره کرده ام که نه چشمی دیده، نه گوشی شنیده و نه به ذهن کسی خطور کرده است.»^۲

شما «عمر جاودان همراه با خوشبختی» را در نظر بگیرید؛ کدام برنامه غیردینی است که بتواند این هدف بزرگ را تضمین کند و ما را به آن برساند؟

بنابراین، زندگی دینی تنها شیوه مطمئن و قابل اعتمادی است که پیش روی هر انسان خردمند و عاقبت اندیش قرار دارد. هر کس که نگران عاقبت کار خود است به روشنی درمی یابد که تکیه بر خداوند و اعتماد به دستورات او، هرگونه نگرانی نسبت به آینده را از بین می برد و در غیر این صورت، آینده ای غیرقابل اعتماد در انتظار اوست. خداوند، در سوره توبه با هشدار دادن به این مطلب می فرماید:

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ

عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ

وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ

أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ

عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ

فَأَنهَارَ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

آیا آن کس که بنیاد [کار] خود را

بر پایه تقوای الهی

و خشنودی خدا نهاده، بهتر است؛

یا کسی که بنای خود را

بر لبه پرتگاهی در حال سقوط ساخته

و با آن در آتش دوزخ فرو می افتد؟

و خداوند گروه ستمکاران را هدایت نمی کند.

زندگی محکم و استوار

دو پایه دارد

و خشنودی خدا نهاده، بهتر است؛

یا کسی که بنای خود را

بر لبه پرتگاهی در حال سقوط ساخته

و با آن در آتش دوزخ فرو می افتد؟

و خداوند گروه ستمکاران را هدایت نمی کند.

۱- سوره سجده، آیه ۱۷.

۲- الجامع الصغیر، سیوطی، ج ۲، ص ۲۳۷.

۳- سوره توبه، آیه ۱۰۹.

شفا به لب چیزی
 حدیثی است که در آن را خانی کرده
 هار به معنی سخن است
 حال سقوط است

با تدبیر در آیه شریفه صفحه قبل به سؤال های زیر پاسخ دهید :

۱- زندگی محکم و استوار بر چه پایه هایی بنا می شود؟

در باریک بینی، بگویم، ای الهی، چه بود که بر من خیر بودی، خدا...

۲- مقصود از بنای زندگی بر لبه پرتگاه چیست؟

کسی را که بزرگ بینی، خود را بر همه بنا می کند، ای حکام الهی، بسبب اجتهت اند...

۳- چرا خداوند کسانی را که زندگی خویش را بر لبه پرتگاه بنا کرده اند، ظالم نامیده است؟ اینان

در حقیقت به چه کسانی ظلم کرده اند؟

چون زبده ای خود را بر همه بنا می کند، ای حکام الهی، بنا بکنده (بند، مرتکب) ...
گناه می شوند و با اجماع کتاه به خودشان ظلم می کنند

شایسته است در زمینه احکام دین به نکات زیر توجه جدی داشته باشیم :

۱- میان نعمت های الهی در آخرت و بایدها و نبایدهای دین (احکام) ارتباط و هماهنگی برقرار است، گرچه ممکن است درک آن برای ما، در حال حاضر ملموس نباشد. لذا از هر راهی نمی توان به نعمت های اخروی رسید! درست، مانند رشد بدن در همین دنیا که فقط با تغذیه صحیح و معینی به دست می آید. از این رو، آن هدف بزرگ با یک زندگی غیرمسئولانه و بدون برنامه سازگار نیست. بلکه زندگی جدی و یک عزم قوی و استوار را طلب می کند. البته کسی که به دنبال سعادت اخروی نیست و به دنبال خواسته ها و تمایلات نفس خود است نمی تواند انتظار سعادت مندی در دنیا و بهره مندی نعمات بهشتی را داشته باشد.

۲- درست است که اسلام در هر دوره و زمانه ای قابل اجزاست و هر قدر زندگی بشر پیچیده تر شود و نیازهای جدیدی پدید آید، فقها و مجتهدین می توانند احکام اسلامی متناسب با آن شرایط را استخراج کنند، اما این بدین معنا نیست که اگر جوامع بشری دچار انحراف شدند و خواسته ها و تمایلات مخالف با سعادت خود پیدا کردند، اسلام آن خواسته ها را بپذیرد و مطابق با آنها حکم کند. در طول تاریخ جوامعی بوده اند که منحرف شده اند، اما پیامبرشان در مقابل آن انحراف ایستاده و با آنان مبارزه کرده است؛ مثلاً با اینکه اکثریت قوم لوط خواسته های نامشروع داشتند، حضرت لوط علیه السلام در

۱- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در معراج، وارد بهشت شد و مشاهده کرد که فرشتگان در حال بنای قصری باشکوه هستند. گاهی دست از کار می کشند و گاهی به ساختن ادامه می دهند. پیامبر سؤال کرد چرا برخی لحظات دست از کار می کشید؟ گفتند مصالح این قصر از ذکر لا اله الا الله است. مؤمنی که این قصر برای اوست، وقتی به این ذکر می پردازد، ما به ساختن این قصر ادامه می دهیم. «بحار الانوار، مجلسی، ج ۸، ص ۱۷۷»

برابر نمایان انحرافی آنان ایستاد و هیچگاه در برابر قوم خود کوتاه نیامد.^۱

در زمانه ما هم انحرافات هست که دامنگیر گروه زیادی از مردم دنیا شده، مثلاً در برخی کشورها قمار و شراب رایج شده است. این دو عمل میان مردم عرب قبل از اسلام نیز رایج بود و آنان که قماربازان ماهری بودند، بسیار سود می کردند و آنان که شراب می فروختند منفعت خوبی به چنگ می آوردند و اقتصادشان رونق داشت. وقتی تازه مسلمانان شنیدند که پیامبر ﷺ این دو عمل را حرام کرده نزد پیامبر آمدند و در این باره از او سؤال کردند. خداوند نیز این آیه را نازل کرد:

بِسْأَلِكُمْ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ← هَرْدُو اَزْ كُنَاكُنْ كَبِيْرَه هَسْبًا ← كُنَاكُنْ بَزْرًا اَز
فُلْ فِيْهْمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ

از تو درباره شراب و قمار می پرسند منفعت آن است
بگو در آن دو گناهی بزرگ
و منفعت هایی برای مردم است.
و اِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا^۲
اما گناهشان بزرگ تر از منفعتشان است.

مسلمانان این کلام خدا را پذیرفتند و آنها هم که این کسب و کار را داشتند، از منفعتی که برایشان داشت صرف نظر کردند تا مرتکب گناه نشوند. اما با روی کار آمدن بنی امیه و بنی عباس، بار دیگر شراب و قمار در دربار آنها رواج پیدا کرد و به دنبال آن برخی از مردم نیز مرتکب این دو عمل شدند. با این حال عموم مسلمانان، هیچگاه زشتی این عمل را فراموش نکردند.

قمار علاوه بر اینکه یک کار بیهوده است، پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده ای برای جامعه ندارد به کار می گیرد. از طرف دیگر، این عمل میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می آورد. امروزه متأسفانه در برخی از کشورها، از جمله آمریکا قمارخانه های بزرگ و مجلل ساخته شده و گاه رئیس جمهور یک کشور بزرگ، خودش دارنده قمارخانه های بزرگ است و از این راه کسب ثروت می کند. اما این فراگیری دلیل نمی شود که اسلام در برابر آن کوتاه بیاید و آن را گناه محسوب نکند.

یکی دیگر از انحرافات قبل از اسلام که امروزه هم در برخی جوامع رایج شده، ارتباط جنسی خارج از چارچوب شرع است.^۳ رایج شدن این ارتباط بازگشتی به دوران جاهلیت است و بنیان خانواده را متزلزل می کند. همان طور که در کشورهایی که این قبیل رابطه ها وجود دارد، خانواده استحکام خود را

۱- سوره شعراء، آیات ۱۶۰ تا ۱۶۶.

۲- سوره بقره، آیه ۲۱۹.

۳- به کتاب های «جهان در عصر بعثت» از شهید سید محمد حسینی بهشتی و «سنن جاهلی عرب و روش برخورد قرآن کریم» از محمد علی امانی

۱) نفس گوید زنا نکند بکم می گوید " به زنا نزدیک نشوید " آوردن به زنا مقدماتی دارد از جمله: چشم چرانی، برهنگی، فضا سازی آوردن (مردوزن نامحرم در مکان خلوت) تکرار ازواج و ... از دست داده و فرزندان تک سرپرست فراوان شده اند.

قرآن کریم در همان زمان نزول، که این عمل فراوان بود، در مقابل آن ایستاد و آن را گناه کبیره شمرد و راه های آسان و بدون گناه برای ارتباط جنسی پیشنهاد داد. این حکم نه تنها برای دیروز بلکه برای امروز و فردای انسان ها باقی است تا هیچ گاه موقعیت خانواده متزلزل نشود و سلامت جسمی و روحی انسان ها به خطر نیفتد.

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجِيْنَ
إِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً
وَسَاءَ سَبِيْلًا
بِه زنا نزدیک نشوید ←
قطعا آن عملی بسیار زشت و راهی ناپسند است.

۳- از آنجا که خداوند نصیحتگر حقیقی مردم است، به منظور پیشگیری از خطرات، نابلوه های خطر را بالا برده است تا مردم، قبل از گرفتار شدن، آن خطرات را بشناسند و از آن دوری کنند. اما کسانی که از گسترش این خطرات نفع می برند به ما می گویند چرا در اسلام این قدر منع کردن و حرام کردن رایج است؟! در حالی که می دانیم چنین نیست؛ مثلاً اسلام هزاران نوع ورزش و بازی را که در دنیا رواج دارد، حلال می شمارد و مردم را نه تنها به ورزش کردن تشویق می کند بلکه اگر ورزش به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی باشد، آن را مستحب و دارای پاداش اخروی می داند. اسلام فقط ورزشی را که همراه با قمار باشد، بد می شمارد و منع می کند؛ این یک منع، با آزادی اجرای هزاران ورزش و بازی دیگر، قابل مقایسه نیست. اما تشویق کنندگان به قمار، این یک منع را چنان بزرگ می کنند که گویی دین مانع ورزش و بازی شده است. ممکن است همین منع را هم برخی دوست نداشته باشند، اما خداوند به ضررهای یک عمل نگاه می کند، نه دوست داشتن یا نداشتن مردم. قرآن کریم می فرماید: "وَعَسَىٰ اَنْ تَكْبُرُوْا لِسُنَّتِهَا وَهِيَ خَيْرٌ لِّكُمْ وَعَسَىٰ اَنْ تُحِبُّوْا سُنَّتِهَا وَهِيَ شَرٌّ لِّكُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ" ... و بسا چیزی را خوش نمی دارید و آن برای شما خوب است و بسا چیزی را دوست می دارید و آن برای شما بد است و خدا می داند و شما نمی دانید.^۲

۴- هر دستور خداوند، علت ها و دلایل خاص خود را دارد که «حکمت» آن حکم و دستور نامیده می شود. گاهی ما حکمت برخی از دستورات خداوند را می دانیم و گاه از آنها مطلع نیستیم. گاهی هم از علوم مختلف کمک می گیریم تا حکمت آن را به دست بیاوریم. این یک تلاش خوب و ارزشمند

۱- سوره اسراء، آیه ۳۲.

۲- امیرالمؤمنین در دعای کمیل از خداوند درخواست می کند که اعضا و جوارح او را قوی کند تا بهتر بتواند وظایف خود را انجام دهد (فَوْعَلَىٰ خِدْمَتِكَ جَوَارِحِيْ وَ اَشَدُّ عَلَى الْقَرْيَةِ جَوَارِحِيْ ...)

۳- سوره بقره، آیه ۲۱۶.

چرا تحریم زنا؟
ایضا عمل زناست با همه شیوع انواع
بها ریا است
امن آیات آن خلق لکم من انفسکم ازواجاً
یتسکنون الیهن و جعل بینکم مودة
و رحمة
دلتود از اهل کیشن

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ . خلاصه در فهم دین و زندگی دوازدهم انسانی ۱

احکام الهی در زندگی امروز

قرآن کریم ، رمز سعادت و رستگاری ما را تزکیه نفس دانسته و می فرماید :
① قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا . یعنی هر کس خود را تزکیه کرد ، رستگار شد .

② قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ . . . به راستی که مومنان پیروز و رستگارند .

پاک کردن نفس از آلودگی ها
تزکیه نفس → با توبه از گناهان آغاز می شود

محل به احکام الهی
تصفین زندگی سالم در دنیا
نفس احکام و قوانین دین الهی : تأمین سعادت اخروی

قوانین بشری اهداف کوچکی دارند و نباید با « باید ها و نبایدهای دینی و الهی » که اهداف بزرگتری دارند ، مقایسه کرد .

آیه ۱۷ سوره بقره : هیچ کس نمی داند چه پاداشی هایی که ما به روشنی چشم هاست برای آنها هفته شده ، این پاداش کارها این است که انجام دارند .

حدیث قدسی : خداوند پیامبرش را می فرماید : برای بندگان بندگوارم چیزهایی ذخیره کرده ام ، که نه چشم دیده ، نه گوشی شنیده و نه به ذهن کسی خفیه کرده است .

افمن اسر بنیانہ → آیات آن کس که بنیاد کار خود را

زندگی محکم در توارا
پایه دارد

على تقوى من الله → بر پایه تقوى الهی

و رتوان خیرہ و حسودى خدا نده ، لیسر الله

ام من اسر بنیانہ یا کسی که بنیای خود را

کسانی که زندگی خود را بر
مبنای احکام الهی
ساخته اند .

على شفا جرفها بر لبه پرتیغی در حال سقوط است

فانصار به فی نار جهنم و با آن در آتش روزخ می افتد ؟

والله لا یهدى القوم الظالمین و خداوند گمراه کننده را راه هدایت نمی کند .

در زمینه احکام دین به نکات زیر توجه جدی داشته باشیم

۱- میان نیت های الهی در آخرت و بایدها و نبایدهای دین ارتباط برقرار است.
«درک نیت های الهی در آخرت» در حال حاضر ملبوس نیت (علت) به همین دلیل نیز، چیز بار در رعایت بایدها و نبایدهای دین، یعنی توفیق به نیت الهی است (معلول)

۲- اسامی در هر دوره قابل اجراست، فقها می توانند احکام اسلامی را متناسب با شرایط روز استخراج کنند، اگر جوامع بشری دچار انحراف شوند، اسلام با آنها نمی گنجد.

حضرت لوط (ع) ← در برابر خواسته که را مشروع قوم خود معاومت کرد.
پیامبر اسلام (ص) ← چهار و شراب خواری را حرام اعلام کرد.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا كُنُوْا قَوَّامًا لِّذٰلِكَ بَدَا لَكُمْ مِنْهُ نَبَأٌ كَثِيْرٌ

کل نیتها اتم و کبر و
و منافع للناس

و منفعت های برای مردم است

و انهما اکبر من نفعهما اما کتافان بزرگتر از منفعتان است.

← شراب و قمار در تاریخ اسلام، باروی کار آوردن نبی امیه و بنی عباس رواج پیدا کرد.

← قمار یک کار بهبوده است، پول و ثروت مردم را در میرنگاه هیچ فایده ای برای جامعه ندارد به کار می گیرد و این عمل (قمار) میان برنده و بازنده کتبه بوجود می آورد.

انحرافات جنسی؛ ← قبل از اسلام مردم فرسود و امروز هم در برخی جوامع دیده می شود

← خانواده را متزلزل می کند

← در برخی جوامع امراض مزمنه را تکثیر می کند.

← قرآن کریم، در برابر آن است و آن را حرام اعلام کرده ← حرام

ولا تتربوا الرزنی و به زنان نزدیک نشوید ← زنا ← عمل زشتی است که در راه زشتی

انه کان ماضیة قطعاً آن عملی بسیار زشت است

و بسیار سبباً و راه ناپسند است.

۳- از آنجا که خداوند صفتی مطلق و مردم است، به مقتضای سبب لایری از مغز است، تا بلوغهای مغز را بالا برده است تا مردم از آن دوری کنند.

وینش حلال است و اسلام تشویق به ورزش می کند

که اگر برای انجام وظایف الهی باشد **مستحب** و **دارای پاداش اخروی** است

خداوند به هنرهای تک عمل نگاه می کند، نه به دولت داشتن یا نداشتن مردم.

ترجمه آیه: و بسیار چیزی را خوش می دارید و آن برای شما خوب است و بسیار چیزی را دولت می دارید و آن برای شما بد است و خدا می داند و شما نمی دانید.

۴- هر دستور خداوندی علتها و دلایل خاص خود را دارد که **چکیت** آن حکم و دستور نامیده می شود.

گاهی ما حکمت برخی دستورات خداوندی را در این دنیا نمی دانیم. گاهی از علل مختلف آن نمی گوییم تا حکمت آن را به دست بیاریم.

آنچه ما تک می بینیم در برابر علم بی نهایت خدا وضع نشده امکان است، بسیار ناچیز است.

زندگی در شرایط ویژه :

- ۱- فرهنگ تمدن امروزی بر اساس دستورات الهی است.
- ۲- بسیاری از عاداتها و رفتارها در فرهنگ امروزی با دستورات دینی در تعارض است.

ایمان داریم این قوانین، فرمانهای خداست بنابراین باید

الف در زمینه رابری آگاهی دیگران به اسلام فراخ باشیم

ب در صحنه تحمل عوز زندگی از اسلام دفاع کنیم

عمل صالح یعنی عمل صالحی که **عمل صالح** !! نه شعار تو حالی !!
 نه رفتار منافقانه !!

فرهنگ ← روح معنوی حاکم بر جامعه و نشان دهنده هویت و شخصیت آن است.

معیارهای اصلی فرهنگ **جوامع** . ← اعتقاد، عدا + پایداری الهی و معاد
← توجه به عدالت، حردورزی، علم و دانش، عفاف و پاک دانی،
← دوری از سهوت و غفب و پایداری به احکام و دستورات الهی.

۱- تولید ملی، ی بسپار و تلوزیونی ... به نیت اعتدای فرهنگ اسلامی،
مسئب است در شرایط ویژه واجب کفایی است.

۲- ایجاد پایگاه های اینترنتی ... به منظور اسام فرهنگ و مقابله با انزیم
کفر آمیز، مسئب است. در مواردی که توانایی مالی و علمی را دارند واجب است
قاعده منع سبیل ← مانع سلبه رسانه ای بنگانه پرکشور اسلامی
بدولت اسلامی واجب است که زیر ساخت های لازم را برای پایگاه های
ارتباطی بومی و داخلی فراهم کند.

۳- تولید، توزیع و تبلیغ ملی ... و انواع آثار هنری به ستور کس فرهنگ معاصر
اسلامی و مبارزه با تهم فرهنگ، از مصداق عمل صالح و از واجبات کفایی
و دارای پاداش اخروی است.

۴- استفاده از موسیقی، سنتی و کلاسیک و مدرن جایز و حلال است.
آن نوع موسیقی که **پن بیدوباری و سهوت را تقویت می کند** و مناسب مجالس
لهو و لعب است حرام است.

۵- تولید، توزیع و تبلیغ ملی ... که در بر دارنده تصاویر و صوتی اخراجی و صناد
آورد هستند، حرام است. خرید و فروش و نمایش گرام آن نیز حرام است.

۶- شرکت در مجالس شادی، جشن های اروپایی، مذهبی و ملی جایز است.

۱- دین اسلام از مسلمانان می‌خواهد برای سلامت و تندرستی خود بکوشند.
هر مسلمان بکوشد که بدن قوی و نیرومند داشته باشد.
قوی شدن بدن باید موجب نزدیکی شود نه فشرده‌تر شدن.

۲- کسانی که در بزرگاری بازی و ورزش با کسی جمع پیش قدم می‌شوند، پادشاه خودی اند.
۳- شرط بندی، از امور زانیه، آوار و جی و ابتکار است و در هر شرایطی **حرام** است.
۴- اگر ورزش برادر در بدن از فواید بی‌شمار است، فراهم کردن امکانات آن **واجب کفایی** است.

۵- رانج جایزه توسط سازمانها و ... به ورزشکاران جایز است.

عرصه اقتصاد:

در عصر حاضر «زندگی اقتصادی مبتنی بر تولید است» و «صرف فراوان»
برای اینکه بتوانیم بر مشکلات اقتصادی امروز مقوم باید موارد زیر را رعایت کنیم:

- ۱- مدیریت کشور به دنبال هدف زیر باشد
- الف- انتقال اقتصاد و عدم سلفه و تقویت بیگانگی (ماده **تحت سبیل**)
- ب- پیشروی به سوی عدالت و کاهش فاصله طبقاتی
- ج- حرکت به سوی آبادانی و عمران در عین دوری از تجمل گرایی.

- ۲- آوردن روزی حلال به خانه
- ۳- آلوده نکردن بانک ها به ربا، آستین با احکام تجارت

ایام عیسی «یا عیسی التی القیتم المتمر»

- ۱- گروه تجران و بازرگانان، ادل یادگیری مسائل شرعی تجار، سپهر تجارت کردن
- ۲- استفاده از مایه های امرانی ۵۰- مبارزه با اشرفی گری و مساداداری مسولین
- ۳- توجه جدی به تولید داخل ۷- مواظبت جدی از مخرب محیط زیست
- ۴- ساده زیستی و دوری از مدگرایی ۹- تنظیم روابط صحیح با برکت ربا
- ۵- تجارت نکردن با رژیم صهیونیستی